

<p>8. Historia, opis i wartości</p>	<p>9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji</p>
<p>Nazwa: Wzmiankowana w źródłach m.in. jako: villa Folmeri (1260 r.), Wolfmarisdorf (1316 r.), Formari villa (1335 r.), Volmarsdorff (1348 r.), Walmarsdorf (1351 r.), Folmersdorff (1667 r.), Wallrekansdorf (1743 r.), Follmersdorf (1782 r.). Od 1946 r. Chwalisław.</p> <p>Historia: Chwalisław należy do najstarszych wsi w Gorach Złoty, ale jego początki nie są w pełni udokumentowane. Zachowała się wzmianka, że w 1249 r. istniejącą już wieś darował cystersom z Kamieńca Ząbkowickiego (świeżo tam osiadłym na miejscu augustianów) rycerz Moyko. Inne źródła podają, że stanowiła ona dar książęcy dla klasztoru obejmujący 150 łanów frankońskich, który ofiarował augustianom w 1230 r. ks. Henryk Brodaty. Wchodziła więc jako przyszły teren lokacyjny w ogromną puszczyę darowaną zakonnikom. Ta informacja wydaje się pewniejsza, bowiem wcześniejsza kolonizacja tego obszaru raczej była niemożliwa ze względu na położenie w sąsiedztwie tzw. przesieki. Od tego czasu wieś pozostawała aż do kasaty klasztoru w 1810 r. własnością cystersów, jakkolwiek okresowo była oddawana w zastaw. Zgłaszali do niej pretensje inni właściciele o czym świadczy m.in. dokument z 1348 r. dotyczący sporu o część dóbr kamienieckich pomiędzy klasztorem a niejakim Cunadem de Rybnicz. W 1351 r. bracia von Hugowicz (Haugwitz) sprzedali opatowi Zyghardowi czynsz z Chwalisławia, który posiadał jeszcze ich ojciec na podstawie prawa książęcego. W 1747 r. we wsi była kaplica i młyn. W 1765 r. mieszkało tu 22 kmieci, 4 zagrodników i 59 chałupników, w tym 4 rzemieślników. W 1782 r. wymieniano ponadto szkołę katolicką, młyn wodny i kuźnię - była to więc stosunkowo duża wieś. Po kasacie klasztoru w 1810 r. Chwalisław stał się własnością prywatną. W 1812 r. dobra poklasztorne, wraz z Chwalisławiem nabyła królowa niderlandzka Fryderyka Luiza Wilhelmina, siostra kr. Prus Fryderyka Wilhelma III. W 1825 r. w Chwalisławiu było 99 budynków. W 1838 r. dobra kamienieckie odziedziczyła ks. Marianna Orańska, małżonka ks. pruskiego Albrechta Hohenzollerna, rezydująca w Kamieńcu Ząbkowickim, gdzie wzniosła okazałą rodową siedzibę.</p> <p>Charakterystyka zabytku: Dość duża wieś łańcuchowa nad górnym biegiem Mąkolnicy, zwanej też Bystrą. Ciągnie się na długości około 3 km, na wysokości ok. 400-475 m. Od zachodu wieś oślania grzbiet z Maślakiem i Mrowicem, a od wschodu Kopciowa.</p> <p>Bibliografia: <i>Słownik geografii turystycznej Sudetów, Góry Złote, Marek Staffa red., Wrocław, 1993.</i> Kartografia: https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/?locale=pl&login=true&gui=new#gmpmap=gp17</p>	<p>Na działce nr 365/2 (dr) w Chwalisławiu obok budynku mieszkalnego numer 54 znajduje się rzeźba św. Jana Nepomucena powstała w 1728 roku i ujęta jest w wojewódzkiej ewidencji zabytków ruchomych. Jest to cenny obiekt barokowej rzeźby przydrożnej o charakterze sakralnym.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>
<p>10. Wykonanie karty (autor, data i podpis) grudzień 2022 r. Magdalena Karbownik</p>	<p>11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)</p> <p style="text-align: center;">Z up. Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu</p> <p style="text-align: center;"><i>mgr Anna Nżakowska</i> Kierownik Delegatury w Wałbrzychu</p> <p style="text-align: center;">*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków</p>

GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU	
1. Nazwa HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI	2. Czas powstania XIII w.	3. Miejscowość Laski
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 		4. Adres
		5. Przynależność administracyjna województwo dolnośląskie powiat ząbkowicki gmina Złoty Stok
		6. Formy ochrony Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Złoty Stok (uchwała nr XVI/100/04). Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - Gmina Złoty Stok (uchwała nr XXXVIII/251/10)

8. Historia, opis i wartości	9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji	
<p>Nazwa: Wzmiankowana w źródłach m.in. jako: Henrici villa (1260 r.), Henrichswalde (1316 r.), Heynrichswalde (1344 r.), Heinrichswalde (17847 r.) Od 1947 r. Laski.</p> <p>Historia: Tereny na których powstała wieś Laski zostały darowane przez ks. Henryka Brodatego klasztorowi augustianów w Kamieńcu Ząbkowickim. Pochodzenie pierwotnej nazwy miejscowości wywodzi się właśnie od imienia księcia, lub imienia zasadzcy wsi. Po objęciu władzy nad dobrami klasztorowymi w Kamieńcu przez cystersów, również wieś Laski trafiła na ich własność, co trwało do 1810 r. Źródła nie wskazują niestety daty lokacji wsi, w związku z czym nie jest wiadome któremu zakonowi można przypisać jej powstanie. Po sekularyzacji dóbr kościelnych w 1810 r. wieś weszła w posiadanie księżniczki pruskiej Fryderyki Luzy Wilhelminy von Hohenzollern, po której odziedziczyła ją Marianna von Oranien-Nassau. Pod prywatnym zarządem wieś rozwijała się i w 1840 r. znajdowało się w niej 224 budynki, w tym kościół i szkoła katolicka, 3 młyny wodne, olejarnia oraz browar. Pomimo rozwoju wieś nie zmieniła swojego rolniczego charakteru. Po 1945 r. wieś w dużym stopniu się wyludniła, a rozwój przestrzenny nie był kontynuowany. Obecnie liczba gospodarstw rolnych we wsi spada, a mieszkańcy szukają zatrudnienia głównie w pobliskim Złotym Stoku.</p> <p>Charakterystyka zabytku: Laski to duża wieś (ok. 5 km długości) o układzie łańcuchowym rozwiniętym wzdłuż rzeki Ożarskiego Potoku, którego dolina przecina Góry Złote. Obecnie większość zabudowy stanowią murowane budynki mieszkalne i gospodarcze wybudowane w XIX i XX w. najczęściej usytuowane kalenicowo względem drogi oraz zabudowa zagrodowa. Reprezentują one tradycyjną architekturę wiejską XIX i XX w. z regionu Przedgórze Sudeckiego. We wsi znajduje się kościół katolicki Wniebowzięcia NMP o metryce XVIII wiecznej.</p>		
<p><i>Bibliografia:</i> <i>Knie J., Alphetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, Breslau 1830.; Knie J., Alphetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, 1845.; Zimmermann F.A., Beiträge zur Beschreibung von Schlesien, Brieg 1789; Słownik geografii turystycznej Sudetów, Góry Złote, Marek Staffa red., Wrocław, 1993.</i></p> <p><i>Kartografia:</i> <i>Messtischblatt, 1: 25 000, 5567 Königshain, 1930.</i></p>	10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)	11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)
	grudzień 2022 r. Magdalena Karbowskiak	<p style="text-align: center;">Z up. Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu</p> <p style="text-align: center;"><i>mgr Anna Nowakowska</i> Kierownik Delegatury w Wałbrzychu</p> <p style="text-align: center;">*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków</p>

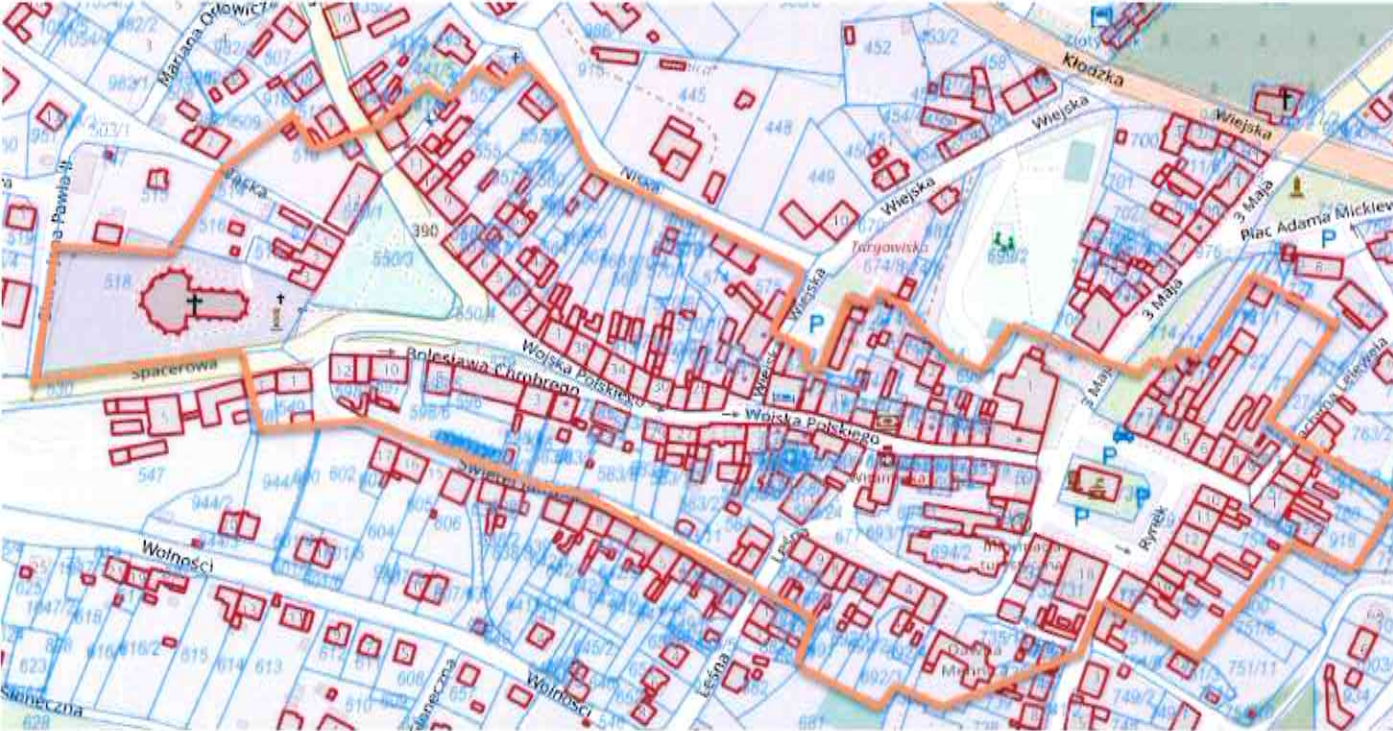

8. Historia, opis i wartości	9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji	
<p>Nazwa: Wieś wzmiankowana w źródłach m.in. jako: villa Meinfridi (1260 r.), Meynfridisdorf (1316 r.), Maifritzdorf (1483 r.), Meifriedsdorf (1825 r.) Od 1946 r. Mąkolno.</p> <p>Historia: Tereny na których powstała wieś Mąkolno zostały darowane przez ks. Henryka Brodatego klasztorowi augustianów w Kamieńcu Ząbkowickim. Po objęciu władzy nad dobrami klasztorowymi w Kamieńcu przez cystersów, również wieś Mąkolno trafiła na ich własność, co trwało do 1810 r. Biorąc pod uwagę datę pierwszej wzmiankę o wsi, została ona ulokowana na surowym korzeniu prawdopodobnie już przez cystersów z Kamieńca Ząbkowickiego. W 1695 r. we wsi powstał młyn prochowy, co zapoczątkowało długą historię produkcji tej substancji w Mąkolnie. Produkcja ta była rozwijana i w XVIII w. Mąkolno było uznawane za jeden z największych zakładów tego typu w regionie. W XVIII w. we wsi wzniesiono również kościół katolicki.</p> <p>Po sekularyzacji dóbr kościelnych w 1810 r. wieś weszła w posiadanie księżniczki pruskiej Fryderyki Luizy Wilhelminy von Hohenzollern, po której odziedziczyła ją Marianna von Oranien-Nassau. Zakłady produkcji prochu należy w tym czasie do rodziny Guttlerów ze Złotego Stoku, którzy w 1895 r. obchodzili 200 lecie działalności zakładu. Pod prywatnym zarządem wieś rozwijała się i w 1840 r. znajdowało się w niej 148 budynków, w tym kościół katolicki, 4 młyny wodne, wapienniki, młyny prochowe, karczma i browar. Po 1945 r. ilość mieszkańców wsi spadła, jednakże w miejscowych zakładach kontynuowano produkcję prochu i amunicji, a później tworzyw sztucznych. W chwili obecnej oprócz rolnictwa również przemysł daje zatrudnienie mieszkańcom.</p> <p>Charakterystyka zabytku: Mąkolno to duża wieś (ok. 4 km długości) o układzie łańcuchowym rozwiniętym wzdłuż rzeki Mąkolnicy, którego dolina przecina Góry Złote. Obecnie większość zabudowy stanowią murowane budynki mieszkalne i gospodarcze wybudowane w XIX i XX w. najczęściej usytuowane kalenicowo względem drogi oraz zabudowa zagrodowa. Reprezentują one tradycyjną architekturę wiejską XIX i XX w. z regionu Przedgórze Sudeckiego. We wsi znajduje się kościół katolicki św. Marii Magdaleny o metryce XVIII wiecznej. W południowej wsi znajdują się pozostałości zakładów produkujących w przeszłości proch czarny i amunicję.</p> <p>Bibliografia: <i>Knie J., Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, Breslau 1830; Knie J., Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, 1845; Zimmermann F.A., Beiträge zur Beschreibung von Schlesien, Brieg 1789; Słownik geografii turystycznej Sudetów, Góry Złote, Marek Staffa red., Wrocław, 1993.</i></p> <p>Kartografia: • <i>Messtischblatt, 1: 25 000, 5567 Königshain, 1930.</i></p>		
	10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)	11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)
	grudzień 2022 r. Magdalena Karbownik	<p style="text-align: center;">Z up. Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu</p> <p style="text-align: center;"><i>migr Anna Nawalokowska</i> Kierownik Delegatury w Wałbrzychu</p> <p><small>*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków</small></p>

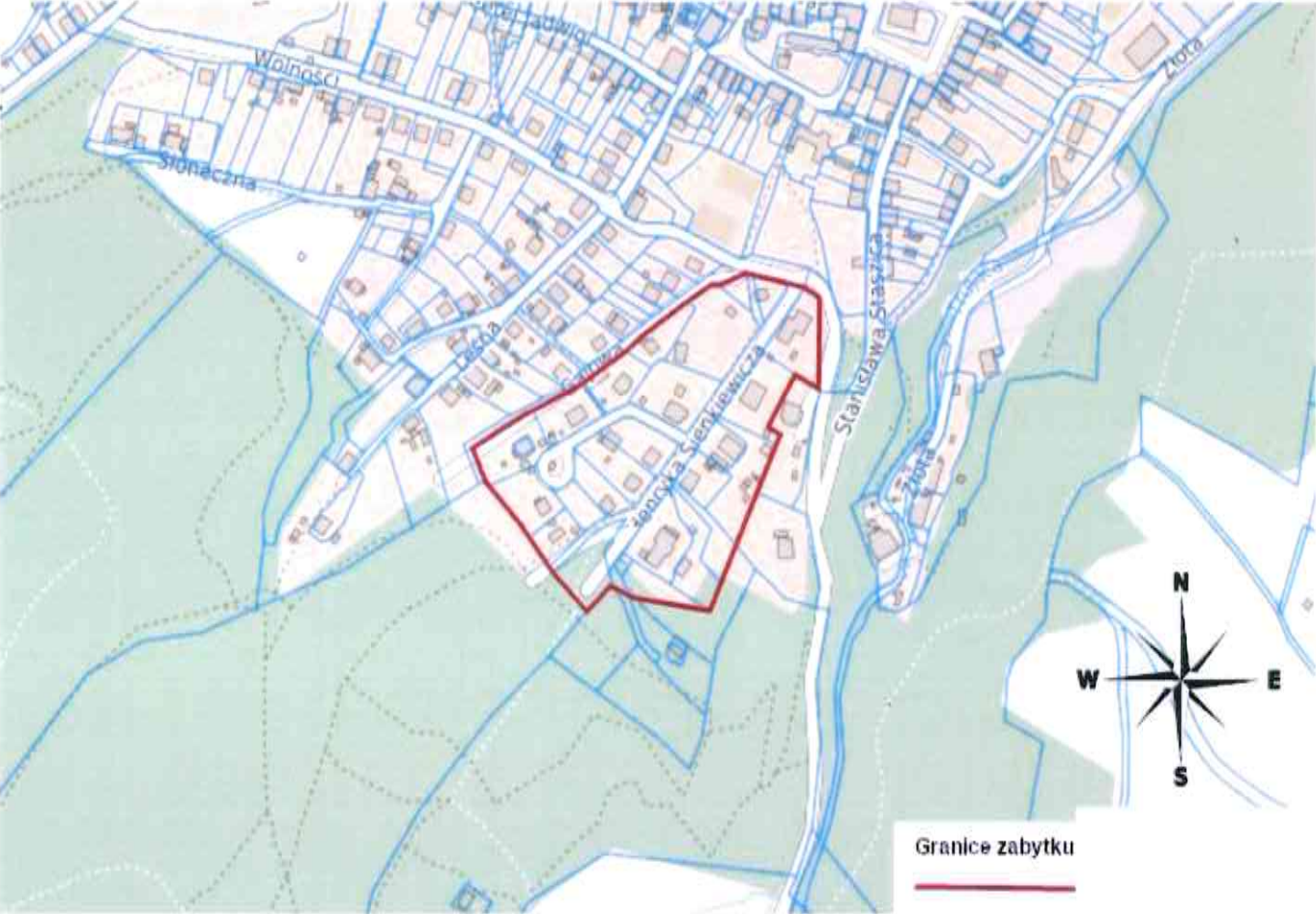
GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU	
1. Nazwa HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI	2. Czas powstania XIII w.	3. Miejscowość Płonica
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym <p>The map shows the village of Płonica with a red boundary indicating the historical ruralist layout. A yellow line highlights the main street. A compass rose is located in the bottom right corner, and a scale bar is labeled 'Skala 1:1000'.</p>		4. Adres
		5. Przynależność administracyjna województwo dolnośląskie powiat ząbkowicki gmina Złoty Stok
		6. Formy ochrony Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Złoty Stok (uchwała nr XVI/100/04). Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - Gmina Złoty Stok (uchwała nr XXXVIII/282/2014) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - Gmina Złoty Stok (uchwała nr XXIX/218/2013)

8. Historia, opis i wartości	9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji	
<p>Nazwa: Wzmiankowana w źródłach m.in. jako: Henrici villa (1260 r.), Durhenrisdorf (1293 r.), Płonicza (1317 r.), Dörndorf (1765 r.) Od 1947 r. Płonica.</p> <p>Historia: Tereny na których powstała wieś Laski zostały darowane przez ks. Henryka Brodatego klasztorowi augustianów w Kamieńcu Ząbkowickim. Po objęciu władzy nad dobrami klasztorowymi w Kamieńcu przez cystersów, również wieś Płonica trafiła na ich własność. Źródła nie wskazują niestety daty lokacji wsi, w związku z czym nie jest wiadome któremu zakonowi można przypisać jej powstanie. W 1785 r. we wsi mieszkało 11 kmieci, 5 zagrodników, 46 chałupników i 3 rzemieślników. Po sekularyzacji dóbr kościelnych w 1810 r. wieś weszła w posiadanie księżniczki pruskiej Fryderyki Luizy Wilhelminy von Hohenzollern, po której odziedziczyła ją Marianna von Oranien-Nassau. Pod prywatnym zarządem wieś rozwijała się i w 1840 r. znajdowało się w niej 104 budynki, w tym kościół i szkoła katolicka, 3 młyny wodne, olejarnia oraz browar. Po 1945 r. wieś w dużym stopniu się wyludniła, a rozwój przestrzenny zatrzymał się.</p> <p>Charakterystyka zabytku: Płonica to duża wieś o układzie łańcuchowym rozwiniętym wzdłuż na odcinku ok. 1,5 km. w dolinie rzeki Świdry, w Górach Żółtych. Obecnie większość zabudowy stanowią murowane budynki mieszkalne i gospodarcze wybudowane w XIX i XX w. najczęściej usytuowane kalenicowo względem drogi oraz zabudowa zagrodowa. Reprezentują one tradycyjną architekturę wiejską XIX i XX w. z regionu Przedgórze Sudeckiego. We wsi znajduje się kościół katolicki św. Mikołaja o metryce XVIII wiecznej.</p> <p><i>Bibliografia:</i> Knie J., <i>Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, Breslau 1830</i>; Knie J., <i>Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, 1845</i>; Zimmermann F.A., <i>Beiträge zur Beschreibung von Schlesien, Brieg 1789</i>; <i>Słownik geografii turystycznej Sudetów, Góry Żółte, Marek Staffa red., Wrocław, 1993.</i></p> <p><i>Kartografia:</i> <i>Messtischblatt, 1: 25 000, 5567 Königshain, 1930.</i></p>		
	10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)	11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)
	grudzień 2022 r. Magdalena Karbowskiak	<p style="text-align: center;">Z up. Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu</p> <p style="text-align: center;"><i>mgr Anna Nawakowska</i> Kierownik Delegatury w Wałbrzychu</p> <p style="text-align: center;">*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków</p>

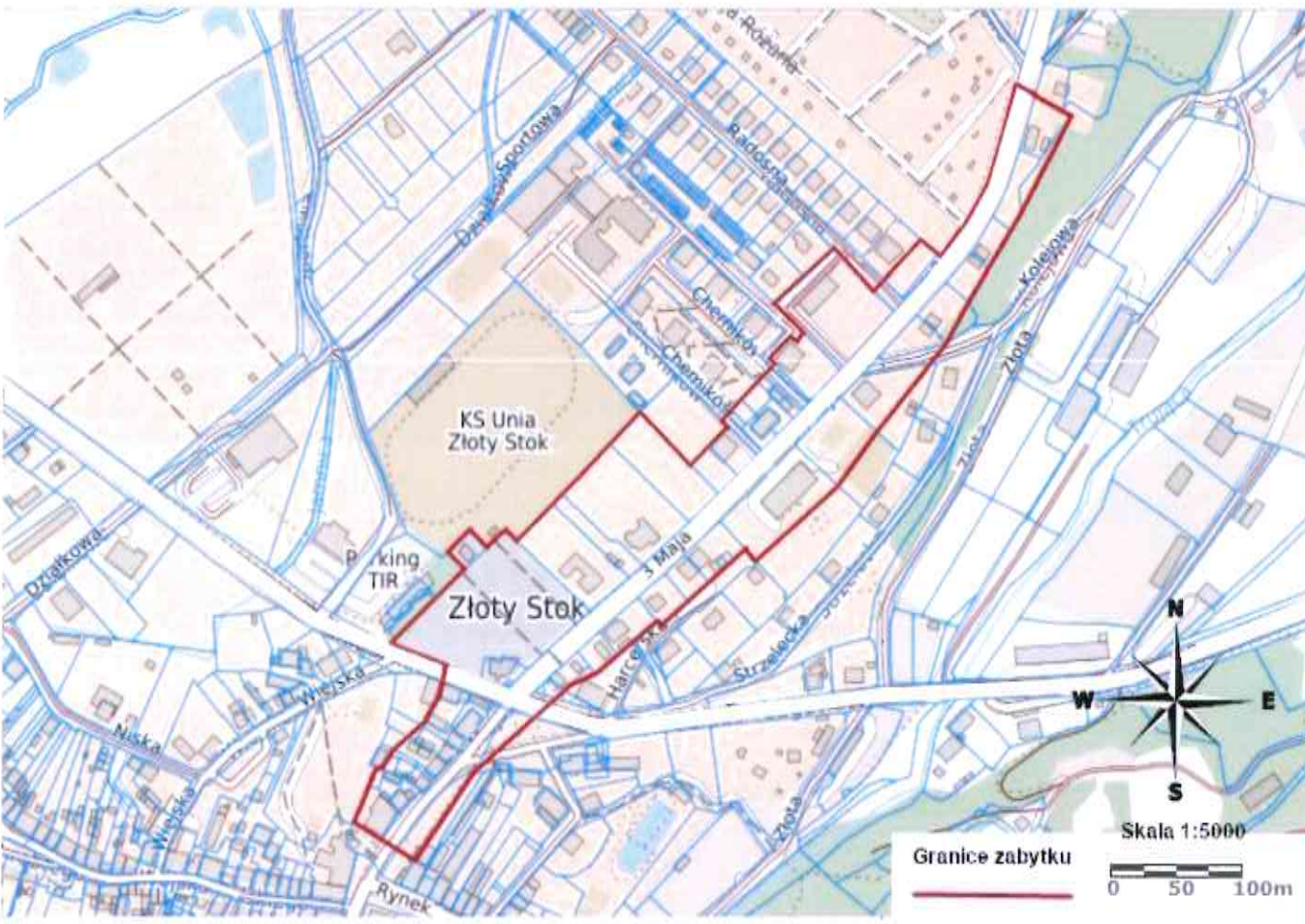

GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU	
<p>1. Nazwa</p> <p>HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY (ŚREDNIOWIECZNY I XVII-WIECZNY)</p>	<p>2. Czas powstania</p> <p>XIV w., XVI w., XIX w. XX w.</p>	<p>3. Miejscowość</p> <p>Złoty Stok</p>
<p>7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p>		<p>4. Adres</p>
		<p>ul. Stanisława Staszica, Wojska Polskiego, Rynek, Pl. Kościelny, Pl. Tadeusza Kościuszki</p>
		<p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>województwo dolnośląskie</p> <p>powiat ząbkowicki</p> <p>gmina Złoty Stok</p>
		<p>6. Formy ochrony</p> <p>A/2583/627 z dnia 1.09.1959 r.</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Złoty Stok (uchwała nr XVII/100/04).</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - Gmina Złoty Stok (uchwała nr XIX/137/2016)</p>

8. Historia, opis i wartości	9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji	
<p>Historia: Granice ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmują najstarszy średniowieczny i XVII wieczny układ miasta. W obrębie tego obszaru wchodzi centralnie w nim ulokowany rynek z tworzącymi jego pierzeje pięcioma blokami zwartej zabudowy, blok zabudowy przykościelnej, oraz Pl. Kościuszki z przylegającymi ulicami. W strefie tej znalazły się także najważniejsze historycznie zabytki architektury. Wielką szkodą dla zachowania zwartości zabudowy stało się w okresie powojennym wyburzenie XIX wiecznej pierzei wschodniej ul. 3 Maja, na czym ucierpiał także zwarty pierwotnie charakter północnej pierzei rynkowej. Wprawdzie nie zmieniło to biegu ulicy, gdyż jej linię sugeruje założony tu skwerek, jednak wpłynęło na całkowitą zmianę charakteru tej części miasta, a zwłaszcza rynku, który w tym miejscu i tak pod koniec ubiegłego stulecia uległ deformacji przez wgłębne w stosunku do pierzei zachodniej usytuowanie narożnego domu przy ulicy Wojska Polskiego 2.</p> <p>Charakterystyka zabytku: Na układ urbanistyczny składają się ulice Stanisława Staszica, Wojska Polskiego, Rynek, Plac Kościelny, Plac Tadeusza Kościuszki. Obszar ograniczony w/w ulicami wraz z działkami po obu stronach tych ulic. Zabudowa tworzy jednolite linie zabudowy.</p> <p><i>Bibliografia:</i> Rochowicz M., <i>Studium historyczno-urbanistyczne miasta Złotego Stoku.</i>, Wrocław 1982. <i>Kartografia:</i> https://polska.geoportal2.pl/map/www/mapa.php?mapa=polska</p>	<p>Istotnym zagrożeniem dla układu urbanistycznego jest wprowadzanie nowej oraz zastępowanie historycznej zabudowy obiektami, które swoją stylistyką, gabarytami oraz lokalizacją będą zaburzały kształtowany od lokacji miasta układ zabudowy, dlatego wszelkie działania inwestycyjne na tym obszarze powinny wiązać się z uzgodnieniami z Organem ochrony zabytków. Historyczna zabudowa podlega bezwzględnie ochronie w zakresie zachowania kształtu bryły, detali elewacji, wykorzystanych materiałów wykończeniowych. Ochronie podlegają również historyczne nawierzchnie jezdni i chodników (na odcinku od rynku, do skrzyżowania z DK46). Nowa zabudowa powinna nawiązywać do istniejącej zabudowy historycznej w zakresie skali, kształtu bryły, stylistyki oraz materiałów wykończeniowych. Dopuszczalne są wyłącznie tradycyjne materiały wykończeniowe wysokiej jakości takie jak ceramika, kamień, tynk czy drewno.</p>	
	10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)	11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)
	<p>grudzień 2022 r. Magdalena Karbowskiak</p>	<p>Z up. Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu</p> <p><i>mgr Anna Nawalewska</i> Kierownik Delegatury w Wałbrzychu</p> <p><small>*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków</small></p>

GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU	
<p>1. Nazwa</p> <p>HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY PD. CZĘŚCI MIASTA W OBRĘBIE UL. HENRYKA SIENKIEWICZA</p>	<p>2. Czas powstania</p> <p>XX w.</p>	<p>3. Miejscowość</p> <p>Złoty Stok</p>
<p>7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> <p>Granicz zabytku</p>		<p>4. Adres</p> <p>ul. Henryka Sienkiewicza</p> <p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>województwo dolnośląskie</p> <p>powiat ząbkowicki</p> <p>gmina Złoty Stok</p> <p>6. Formy ochrony</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Złoty Stok (uchwała nr XVI/100/04).</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - Gmina Złoty Stok (uchwała nr XV/106/08)</p>

8. Historia, opis i wartości	9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji	
<p>Historia: Południowa część Złotego Stoku zaczęła być zabudowywana dopiero na przełomie XIX i XX w., co wynikało z polepszenia się koniunktury gospodarczej miasta, w którym zaczął rozwijać się przemysł chemiczny związany z wydobyciem rudy arsenu. Jak wynika ze źródeł kartograficznych, przed 1913 r. powstała część zabudowy willowej wzdłuż dzisiejszej ulicy Henryka Sienkiewicza, która została utrzymana w stylistyce Heimatstil. W latach 30 w części południowej ulicy uzupełniono założenie willami w stylistyce modernistycznej. Po 1945 r. zabudowa nie zmieniła swojej pierwotnej funkcji i zachowała swój pierwotny charakter.</p> <p>Charakterystyka zabytku: ul. Henryka Sienkiewicza wytyczona na osi północ-południe w południowej części Złotego Stoku. Osiedle w całości zabudowane jest obiektami z przełomu XIX i XX w. oraz lat 30 XX w. o stylistyce Heimatstil oraz modernistycznej. Założenie uzupełnione jest przez szpaler klonów wzdłuż zachodniej strony ulicy. Oryginalna nawierzchnia ulic oraz chodników nie zachowała się i w chwili obecnej pokryte są wtórnymi elementami betonowymi z lat 60 lub 70 XX w.</p> <p><i>Bibliografia:</i> Słownik geografii turystycznej Sudetów, Góry Złote, Marek Staffa red., Wrocław 1993.; Rochowicz M., Studium historyczno-urbanistyczne miasta Złotego Stoku., Wrocław 1982. <i>Kartografia:</i> Messtischblatt, 1: 25 000, 5567 Reichenstein, 1913; Messtischblatt, 1: 25 000, 5567 Reichenstein, 1930.</p>	<p>Zagrożenia i postulaty konserwatorskie: Istotnym zagrożeniem dla układu urbanistycznego jest wprowadzanie nowej oraz zastępowanie historycznej zabudowy obiektami, które swoją stylistyką, gabarytami oraz lokalizacją będą zaburzały jego kompozycję przestrzenną. Aby wykluczyć negatywny wpływ na zabytek, wszelkie działania inwestycyjne na jego obszarze powinny wiązać się z uzgodnieniami z Organem ochrony zabytków zgodnie z obowiązującymi zapisami prawa. Historyczna zabudowa podlega bezwzględnie ochronie w zakresie zachowania kształtu bryły, detali elewacji, wykorzystanych materiałów wykończeniowych. Ochronie podlegają również nasadzenia drzew, stanowiące integralną część kompozycji przestrzennej osiedla. Nowa zabudowa powinna nawiązywać do istniejącej zabudowy historycznej w zakresie skali, kształtu bryły, stylistyki oraz materiałów wykończeniowych. Dopuszczalne są wyłącznie tradycyjne materiały wykończeniowe wysokiej jakości takie jak ceramika, kamień, tynk czy drewno. Wtórna nawierzchnia betonowa jezdni oraz chodników powinna zostać zastąpiona nową wykonaną z materiałów wysokiej jakości.</p>	
	10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)	11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)
	grudzień 2022 r. Magdalena Karbowskiak	<p style="text-align: center;">Z up. Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu</p> <p style="text-align: center;"><i>mgr Anna Nawakowska</i> Kierownik Delegatury w Wałbrzychu</p> <p>*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków</p>

GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU	
<p>1. Nazwa</p> <p>HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY PN.-WSCH. CZĘŚCI MIASTA PO OBU STRONACH UL. 1 MAJA</p>	<p>2. Czas powstania</p> <p>XIV w., XVI w., XIX w. XX w.</p>	<p>3. Miejscowość</p> <p>Złoty Stok</p>
<p>7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> 		<p>4. Adres</p> <p>ul. 3 Maja</p> <p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>województwo dolnośląskie</p> <p>powiat ząbkowicki</p> <p>gmina Złoty Stok</p> <p>6. Formy ochrony</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Złoty Stok (uchwała nr XVII/100/04).</p>

8. Historia, opis i wartości	9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji	
<p>Historia: Obecna ulica 3 Maja w Złotym pokrywa się z dawnym szlakiem handlowym prowadzącym w kierunku Kamieńca Ząbkowickiego, a dalej w kierunku Ząbkowic Śląskich. Historia tej drogi sięga czasów lokacji miasta w XIV w., choć wysoce prawdopodobne jest jej funkcjonowanie również w czasach osady przedlokacyjnej. Po lokacji miasta ulica miała swój początek w północno-zachodnim narożniku rynku. Jak wynika z rycin F.B. Wernera z 1 poł. XVIII w. zabudowa po obu stronach ówczesnej „szosy ząbkowickiej” była już obecna na odcinku do skrzyżowania z obecną DK 46. Najbardziej wysuniętymi na północ obiektami przy przedmiotowej ulicy była kaplica cmentarna wraz cmentarzem. W tamtym okresie zabudowa wzdłuż ulicy składała się usytuowanych kalenicowo lub szczytowo budynków mieszkalnych i gospodarczych w konstrukcji murowanej lub szachulcowej. Dalsza zabudowa wzdłuż ulicy w kierunku północnym zaczęła się pojawiać na przełomie XIX i XX w. kiedy to powstało mauzoleum rodziny Guttlerów na cmentarzu oraz budynek sądu. W latach 30 XX w. wzdłuż ulicy wzniesiono budynki willowe, a w 1969 budynek obecnego Centrum Kultury i Promocji.</p> <p>Charakterystyka zabytku: Na układ urbanistyczny wzdłuż obecnej ulicy 3 Maja składa się droga, której przebieg pokrywa się z przebiegiem dawnego szlaku handlowego w kierunku Ząbkowic Śląskich oraz zabudowa historyczna z różnych okresów usytuowana wzdłuż jezdni. Tworzy ona jednolite linie zabudowy po obu stronach jezdni, której uzupełnienie stanowią nasadzenia drzew w pasach zieleni pomiędzy jezdnią a chodnikiem.</p> <p>Zagrożenia i postulaty konserwatorskie:</p>	<p>Istotnym zagrożeniem dla układu urbanistycznego jest wprowadzanie nowej oraz zastępowanie historycznej zabudowy obiektami, które swoją stylistyką, gabarytami oraz lokalizacją będą zaburzały kształtowany od lokacji miasta układ zabudowy, dlatego wszelkie działania inwestycyjne na tym obszarze powinny wiązać się z uzgodnieniami z Organem ochrony zabytków. Historyczna zabudowa podlega bezwzględnie ochronie w zakresie zachowania kształtu bryły, detali elewacji, wykorzystanych materiałów wykończeniowych. Ochronie podlegają również historyczne nawierzchnie jezdni i chodników (na odcinku od rynku, do skrzyżowania z DK46). Nowa zabudowa powinna nawiązywać do istniejącej zabudowy historycznej w zakresie skali, kształtu bryły, stylistyki oraz materiałów wykończeniowych. Dopuszczalne są wyłącznie tradycyjne materiały wykończeniowe wysokiej jakości takie jak ceramika, kamień, tynk czy drewno.</p>	
<p><i>Bibliografia:</i> Słownik geografii turystycznej Sudetów, Góry Złote, Marek Staffa red., Wrocław 1993.; Rochowicz M., Studium historyczno-urbanistyczne miasta Złotego Stoku., Wrocław 1982.</p> <p><i>Kartografia:</i> Messtischblatt, 1: 25 000, 5567 Reichenstein, 1913, Messtischblatt, 1: 25 000, 5567 Reichenstein, 1930; Wernera F. B., Topographia Seu Compendium Silesiae. Pars II,</p>	<p>10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)</p> <p>grudzień 2022 r. Magdalena Karbowskiak</p>	<p>11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)</p> <p style="text-align: center;">Z up. Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu</p> <p style="text-align: center;"><i>mgr Anna Nawakowska</i> Kierownik Delegatury w Wałbrzychu</p> <p>*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków</p>